

Balanç i conclusions del III Seminari de Correcció de Textos

Els dies 18 i 19 de novembre de 2004 va tenir lloc a Barcelona, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, el III Seminari de Correcció de Textos, organitzat per l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics (OCAL) de l'Institut d'Estudis Catalans i dirigit pel senyor Josep Vigo i Bonada, membre de la Secció de Ciències Biològiques i director de l'OCAL, i coordinat pel senyor Josep M. Mestres i Serra, cap de l'OCAL. Han col·laborat en l'organització d'aquest III Seminari les institucions següents: Consorci per a la Normalització Lingüística, Enciclopèdia Catalana SA, Escola d'Administració Pública de Catalunya, Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra, Departament de Serveis Lingüístics del Parlament de Catalunya i TERMCAT, Centre de Terminologia. N'ha presidit la sessió inaugural el senyor Salvador Alegret, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia i secretari general de l'IEC.

Amb el títol específic de *La terminologia i la correcció de textos*, deu ponents han participat en aquest III Seminari i han contribuït a assolir-ne el principal objectiu, que era posar en comú les mancances i les necessitats que hi ha actualment en els àmbits de la traducció i la correcció de textos amb relació a la terminologia, i també els criteris, les eines i els recursos de tota mena que hom té a disposició per a dur a terme aquestes tasques amb professionalitat.

Els dos-cents participants que han pogut seguir el Seminari tenen el lloc de residència als Països Catalans (menys un, que és de Saragossa), repartits territorialment de la manera següent: el 79,5 % provenen de Catalunya (el 52,2 % dels quals són del Barcelonès, un 8,8 % són del Baix Llobregat, un 5,7 % són del Vallès Occidental i un 4,4 % són del Gironès), un 13,5% provenen de les Illes Balears i un 6,5% provenen del País Valencià.

Segons la formació acadèmica, els percentatges són els següents: són llicenciats o doctors en filologia catalana el 72,5 % i en altres llicenciatures d'humanitats un 14 %

dels participants; són llicenciats en traducció i interpretació un 4,5 %, i cursen o han cursat altres estudis un 9 %.

Finalment, quant a la dedicació professional, treballen en l'àmbit de la lingüística el 67,5 % dels participants (un 29 % dels quals són tècnics de normalització lingüística, un 27,6 % són correctors i un 21,4 % són assessors lingüístics), en l'ensenyament un 6 %, en altres ocupacions un 15,5 % i no ho especifiquen un 11 %.

El text que segueix és el resum de les conclusions a què van arribar els organitzadors i els participants després de dos dies de ponències i de la taula rodona final.

Havent arribat a l'acabament d'aquest III Seminari de Correcció de Textos, ens correspon de valorar en quina mesura s'han acomplert els objectius proposats i recollir les constatacions a què hom ha arribat i les propostes que hi han estat presentades, a fi de traslladar-les a la Presidència i a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i, si escau, divulgar-les públicament.

I

El primer fet que s'ha pogut constatar és que, en alguns casos, la correcció o la traducció de textos d'especialitat és com una cursa d'obstacles, a causa, en bona part, de la dispersió de recursos i de la manca d'obres de referència prou completes en gairebé tots els àmbits d'especialitat.

EL TERMCAT, que promou el desenvolupament de la terminologia catalana amb l'elaboració de recursos terminològics i l'oferta de serveis d'assessorament, coordina també el procés de normalització terminològica, i ha proposat en aquest seminari de reforçar la col·laboració dels professionals de la correcció en aquest procés, per respondre més eficaçment a llurs necessitats.

S'ha apuntat la necessitat de disposar d'eines terminològiques tan completes com sigui possible, que responguin a les necessitats específiques dels correctors i correctores, al costat d'altres eines encaminades a objectius de difusió més generals.

II

La tasca duta a terme pels centres de normalització del Consorci per a la Normalització Lingüística, per mitjà dels seus serveis als municipis i a les comarques, i els altres

organismes que s'hi dediquen és, en general, essencial per a la difusió i la implantació real de la terminologia entre la població. Aquests centres i serveis també fan una tasca complementària de recollida de termes en els àmbits respectius, especialment pel que fa a les variants dialectals pròpies de cada territori.

III

L'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics de l'Institut d'Estudis Catalans atén, sobretot, consultes dels serveis lingüístics institucionals i universitaris, d'acord amb la normativa establerta per la Secció Filològica de l'IEC. Així mateix, en la mesura que l'IEC publica, majorment, obres especialitzades, contribueix també a difondre els termes que ha calgut fixar en cada obra dins el context en què s'apliquen.

Pel que fa als recursos terminològics en línia, s'ha comentat que, per a facilitar la feina dels correctors i dels traductors, aniria molt bé disposar de motors de cerca que permetessin consultar conjuntament les bases de dades terminològiques més extenses i fiables de què disposem en català actualment.

També s'ha exposat el problema de la dispersió de recursos i criteris. Caldria, doncs, que els gestionés algun centre, com ara l'IEC pel que fa a la llengua general i el TERMCAT pel que fa a la terminologia.

IV

L'Àrea d'Assessorament Lingüístic, dins el Departament de Serveis Lingüístics del Parlament de Catalunya, vetlla perquè les lleis que aprova el Parlament tinguin la qualitat gramatical i terminològica que escau a unes normes de rang elevat.

La idoneïtat del llenguatge legislatiu es fonamenta en la claredat, la precisió, la concisió, la neutralitat, la formalitat i la vigència de les normes.

Els punts d'intervenció lingüística dels assessors durant el procés legislatiu i els criteris bàsics que han de caracteritzar la terminologia aplicada a aquest àmbit d'especialitat, és a dir, la coherència, la precisió, la modernització i la concreció i adequació semàntiques, han constituït els eixos principals de l'exposició.

V

En relació amb la correcció de textos, seria molt recomanable que aquesta s'entengués cada vegada més com un control de qualitat, amb la finalitat d'orientar les empreses o les institucions perquè millorin els coneixements que els usuaris tenen de les eines que fan servir. En aquest sentit, l'actuació dels correctors ha d'ésser preventiva (facilitant eines per a redactar), interactiva (assessorant) i pal·liativa (corregint i recollint les mancances que s'han detectat per millorar la preventiva).

És important que els correctors coneguin i utilitzin les eines informàtiques que empra l'usuari, per tal de descobrir els problemes o inconvenients que en puguin derivar; s'ha constatat, també, que les memòries de traducció poden ésser una bona eina per a la correcció de textos.

També fóra molt convenient que les empreses de creació de programes informàtics aplicats a l'edició i a la correcció de textos tinguessin el màxim suport institucional, per tal que aquestes eines fossin realment útils i que el preu final fos assequible a tots els usuaris.

S'ha proposat que seria ben útil de fer alguna trobada per a conèixer i compartir els diversos recursos informàtics aplicats a la correcció i la traducció.

VI

Quant al llenguatge administratiu i jurídic, s'han destacat les mancances de recursos i la necessitat de normalitzar la fraseologia i la terminologia. Un dels problemes que s'ha detectat, i que afecta també el llenguatge general, és l'ús de les dobles formes i altres recursos per a evitar el sexisme en el llenguatge. En relació amb això, s'ha proposat de fer alguna reunió per a debatre aquest aspecte, que encara crea dificultats a l'hora de corregir.

VII

Pel que fa a la transcripció i a la transliteració de llengües que fan servir alfabetes altres que el llatí, seria molt recomanable que l'Institut d'Estudis Catalans i l'empresa Enciclopèdia Catalana treballassin conjuntament per tal d'unificar criteris, amb la finalitat que es puguin aplicar a la tercera edició de la *Gran enciclopèdia catalana*, de manera

que aquesta obra sigui referència de consulta per a tothom. Amb vista a aquesta edició, ha semblat que el més pràctic seria que l'entrada principal dels articles dels diccionaris coincidís amb la transcripció simplificada.

En relació amb aquesta qüestió, s'ha demanat que el Registre Civil estigui en condicions de poder inscriure correctament els noms propis provinents d'aquestes llengües.

Una altra cosa que s'ha considerat important de fer constar és que els diccionaris generals haurien de recollir la pronúncia —si pot ésser, en transcripció fonètica— de tots els manlleus no adaptats que hi apareguin. També s'hauria de donar aquesta transcripció fonètica en els adjectius provinents d'antropònims.

VIII

Els organitzadors, ponents i participants del III Seminari de Correcció de Textos han manifestat el seu agraïment a l'Institut d'Estudis Catalans, i especialment a la Secretaria General d'aquesta institució, per l'acolliment que ha proporcionat a aquest seminari, i, tal com ja hem comentat, han proposat de tenir altres trobades per tal d'aprofundir en les qüestions tractades durant aquestes dues jornades.